Dyrekcja

prof. Paweł Swianiewicz - Dyrektor NIST od 1 lipca 2024
dr Julita Łukomska - Zastępczyni Dyrektora NIST od 1 lipca 2024
dr Iwona Wieczorek – Dyrektor NIST w okresie 27.01. 2016 - 29.02.2024
Marek Wójcik - Pełnomocnik Ministra Administracji i Cyfryzacji do spraw organizacji państwowej jednostki budżetowej pod nazwą NIST w okresie 04.09.2015 – 27.01.2016
Sylwia Ługowska-Bulak - Zastępczyni Dyrektora NIST w okresie 16.07.2018 - 17.01.2022
Sławomir Stalmach - Zastępca Dyrektora NIST w okresie 20.12.2016 - 10.04.2017

prof. Paweł Swianiewicz
Dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego

Paweł Swianiewicz – prof. dr hab., geograf, ekonomista i politolog. Od 1 lipca 2024 r. dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego. Absolwent Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (1985), gdzie także obronił doktorat (w 1989). Habilitacja z ekonomii na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (1998) dotyczyła polityk finansowych władz lokalnych w Polsce. Tytuł profesora nauk ekonomicznych uzyskał w 2010 r. Pracował w Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG) Uniwersytetu Warszawskiego najpierw jako adiunkt (1989-1994),a potem jako profesor uczelni (2000-2004). W latach 1998-2002 profesor w Instytucie Ekonomii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W latach 2004-2022 kierownik Zakładu (a potem Katedry) Rozwoju i Polityki Lokalnej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2019-2020 był dyrektorem Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych na Uniwersytecie Warszawskim. Od 2022 r. zatrudniony na Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu.

W latach 1995-2001 kierował Programem Wspierania Samorządów Lokalnych w Polsce finansowanym przez Brytyjski Fundusz Know-How. W latach 2010-2015 był społecznym doradcą Prezydenta RP, doradzając w sprawach związanych z samorządem terytorialnym.

W roku akademickim 1990/1991 spędził 5 miesięcy jako Visiting Research Fellow w School of Advanced Urban Studies Univeristy of Bristol, w 1992/1993 przez rok był stypendystą Fulbrighta w Department of Sociology University of Chicago,a w 1994 przebywał na trzymiesięcznym stypendium w University of Bergen. Krótsze staże naukowe odbywał także w University of Aveiro (2015, 2023) i South-East European University w Tetovie (2024). Wygłaszał wykłady gościnne na uczelniach w Albanii, Armenii, Czarnogóry, Gruzji, Litwy, Północnej Macedonii, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Szwecji, USA, Węgier i Wielkiej Brytanii. W 2022 r. był członkiem panelu ERC oceniającego wnioski grantowe (w kategorii senior grant).

Od 2000 do 2015 członek zarządu, a od 2005 do 2010 przewodniczący zarządu European Urban Research Association (EURA), od 2017 do 2024 członek Steering Committee of the Standing Group on Local Government and Politics of the European Consortium for Political Research (ECPR). Członek rad redakcyjnych kilku czasopism naukowych, m.in. Local Governemnt Studies, Urban Research and Practice, Urban Affairs Review. Od 2019 r. członek Rady Doskonałości Naukowej. Jego badania koncentrują się na samorządach terytorialnych, polityce lokalnej, finansach samorządowych
w Polsce i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

Ekspert Rady Europy do spraw decentralizacji, finansów samorządowych i organizacji terytorialnej. Brał także udział w projektach doradczych Banku Światowego, OECD i UNDP.

W 2003 r. odznaczony orderem Member of British Empire, w 2007 – Brązowym Krzyżem Zasługi, a w 2015 r. – Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Posługuje się językami angielskim, macedońskim i rosyjskim.

Prywatnie ojciec pięciorga dzieci, miłośnik podróży i wędrówek górskich (ze szczególnym uwzględnieniem Bałkanów), od 1982 r. członek Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich w Warszawie.

Adres mailowy: pawel.swianiewicz@nist.gov.pl

Wybrane publikacje:

- Swianiewicz (2024) The perceived role of non-elected actors in community power structure in Poland: results ofa survey experiment, Transylvanian Review of Administrative Sciences, 71E, p. 63-77, http://dx.doi.org/10.24193/tras.71E.4
- Swianiewicz, A. Kurniewicz, J. Łukomska (2024) Why regional capital status only sometimes enhances growth of cities: Comparison of 1975 and 1998 Polish reforms, *Cities,* vol. 144 (Jan./2024), https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104642
- Swianiewicz (2024) "Poland: rolling back of the decentralized system?" [w:] Claudia N. Avellaneda and Ricardo A. Bello-Gómez (red.) *Handbook on Subnational Governments and Governance,* pp.312-326. Edward Elgar Publishing.
- Swianiewicz (2024) Ewolucja stylów lokalnego przywództwa politycznego i luka między preferencjami mieszkańców i ich postrzeganiem faktycznego zachowania burmistrzów (prezydentów) miast w Polsce, Studia Regionalne i Lokalne, 1: 70-84, doi: 10.7366/1509499519505.
- Swianiewicz (2023) Geographies of knowledge: centres and peripheries of local government studies in Europe, [w:] F. Teles (red.) *Handbook on local and regional governance*, Edward Elgar, s. 492-526, ISBN: 978 1 80037 119 4
- Kurniewicz, P. Swianiewicz, J. Łukomska (2023) Wpływ statusu stolicy wojewódzkiej na rozwój miast – przypadek reform 1975 i 1999 w Polsce, Studia Regionalne i Lokalne, 1: 23-42, DOI: 10.7366/1509499519102
- Swianiewicz (2023) Wzrost i regres polskiej decentralizacji (w perspektywie europejskiej), [w:] C. Trutkowski, J. Podgórska-Rykała (red.) Potrzeba zmian w samorządzie terytorialnym, Warszawa: Scholar, s. 73-87.
- Swianiewicz, A. Gendźwiłł, K. Houlberg, J.E. Klausen (2022) Municipal territorial reforms of the 21st century in Europe, Routledge
- Swianiewicz (2022) Kręte ścieżki reform decentralizacyjnych w Ukrainie, Studia Regionalne i Lokalne, 2(88): 9-15.
- Gendźwiłł, A. Kurniewicz, P. Swianiewicz (2021) The impact of municipal territorial reforms on economic performance of local governments. A systematic review of quasi-experimental studies, *Space and Polity*, 25(1): 37-56, DOI: 10.1080/13562576.2020.1747420
- Swianiewicz, K. Szmigiel-Rawska (2021) Why some local governments choose not to free-ride on their larger merger partners when undergoing boundary reform: a study of two merger cases in Poland, *Local Government Studies*, 47(4): 546-567, DOI: 10.1080/03003930.2020.1761337
- Swianiewicz (2021) From post-communist democratic laissez-fair to prevention of territorial fragmentation: tightening rules of municipal splits in Central and Eastern Europe after 1990, *Miscellanea Geographica*, 25(1): 5-17, DOI: 10.2478/mgrsd-2020-0046
- Swianiewicz (2020) Recent and Contemporary Trends in European Studies of Local Government and Local Politics, [w:] C.N. Silva (red.) *Contemporary trends in local governance: Reform, cooperation and citizen participation*, Springer, p. 21-43, DOI: 10.1007/978-3-030-52516-3
- Elastyczność popytu na lokalny transport zbiorowy w polskich miastach, *Studia Regionalne i Lokalne* 2/2020, s. 67-91, DOI: 10.7366/1509499528004, (współautor: Agata Brzóska)
- Swianiewicz, K. Szmigiel-Rawska (2019) Niezwykłe rozszerzenie granic miasta. Przypadek Zielonej Góry w kontekście zjawiska jazdy na gapę, *Studia Regionalne i Lokalne* 4/2019, s. 54-74, DOI: 10.7366/1509499547803
- Swianiewicz (2019) Zmiany w poziomie autonomii samorządów gminnych w Europie Środkowej i Wschodniej po 1990 roku, *Studia Politologiczne,* 53: 10-27.
- Ladner, H. Baldersheim, N. Hlepas, N. Keuffler, C. Navarro, P. Swianiewicz, K. Stayvers (2019) *Patterns of local autonomy in Europe,* Palgrave
- Swianiewicz, A. Kurniewicz, D. Kalcheva (2019) The political budget cycle in earmarked taxes for local public services: a comparison of Poland and Bulgaria, *Journal of Comparative Policy Analysis*, 21(5):463-480, DOI: 10.1080/13876988.2019.1594775
- Swianiewicz, J. Łukomska (2019) Is small beautiful? The quasi-experimental analysis of the impact of territorial fragmentation on costs in Polish local governments, *Urban Affairs Review,* 55(3), 832-855, https://doi.org/10.1177%2F1078087417744676
- Swianiewicz, A. Kurniewicz (2019) Coming out of the shadow? Studies of local governments in Central and Eastern Europe in European academic research, *Local Government Studies*, 45(2), p. 153-174, https://doi.org/10.1080/03003930.2018.1548352
- Heinelt, N. Hlepas, S. Kuhlmann, P. Swianiewicz (2018) "Local Government Systems: Grasping the Institutional Environment of Mayors" [w:] H. Heinelt, A. Magnier, M. Cabria, H. Reynaert (red.) *Political Leaders and Changing Local Democracy: the European Mayor*, London: Palgrave-Macmillan, s. 19-78.
- Hlepas, N. Kersting, S. Kuhlmann, P. Swianiewicz, F. Teles (2018) Sub-Municipal Governance in Europe: Decentralization Beyond the Municipal Tier, London: Palgrave-Macmillan, ss. 220, DOI: 10.1007/978-3-319-64725-8
- Teles, P. Swianiewicz (2018) Inter-Municipal Cooperation in Europe: Institutions and Governance, London: Palgrave-Macmillan, ss. 350, DOI: 10.1007/978-3-319-62819-6
- Heinelt, N. Hlepas, S. Kuhlmann, P. Swianiewicz (2018) "Local Government Systems: Grasping the Institutional Environment of

Mayors” [w:] H. Heinelt, A. Magnier, M. Cabria, H. Reynaert (red.) *Political Leaders and Changing Local Democracy: the European Mayor*, London: Palgrave-Macmillan, s. 19-78
- Swianiewicz, A. Kurniewicz (20180) Cykl politycznych w opłatach za lokalne usługi publiczne, *Studia Regionalne i Lokalne* nr 2/2018, s. 56-77, DOI: 10.7366/1509499527204
- Gendźwiłł, P. Swianiewicz (2016) Does local democracy perform better in smaller jurisdictions? Survey evidence from Poland, *LexLocalis,* 14(4): 759-782.),
- Swianiewicz, A. Gendźwiłł, J. Łukomska, A. Kurniewicz (2016) Wielkość gmin i powiatów a sprawność ich funkcjonowania: hipotezy wielkoludów i liliputów, Warszawa: Scholar, ss. 191
- Swianiewicz, A. Gendźwiłł, J. Krukowska, M. Lackowska, A. Picej (2016) Współpraca międzygminna w Polsce: związek z rozsądku, Warszawa: Scholar, ss. 223
- Swianiewicz, J. Łukomska (2016) Local tax competition in Poland?, *Miscellanea Geographica*, 20(3): 37-43, DOI: 10.1515/mgrsd-2016-0018
- Swianiewicz, J. Łukomska (2016) System wyrównawczy sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – propozycja usprawnienia, Samorząd Terytorialny, 2016/12, s. 29-50
- Swianiewicz (2015) Intra-Municipal Units in Urban Political Systems in Poland: Vicious Roundabout of Marginalization or Dead-End Street?, *Journal of Public Administration and Policy*, Vol. 7(2), s. 173-198.
- Swianiewicz, J. Łukomska (2015) Polityka podatkowa władz lokalnych w Polsce, Warszawa: Municipium, ss. 188
- Swianiewicz (2014) “An Empirical Typology of Local Government systems in Eastern Europe”, *Local Government Studies,* 40 (2): 292-311.
- Swianiewicz, M. Lackowska (2013) “Structures, procedures and social capital: the implementation of EU cohesion policies by sub-national governments in Poland”, *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 37(4): 1396-1418.
- Swianiewicz, J. Łukomska, J. Neneman (2013) „Koncepcja przekształceń podatku od nieruchomości”, *Finanse Komunalne* nr 7-8/2013, s. 25-50
- Swianiewicz, M. Lackowska (2013) „Dwuszczeblowe struktury zarządzania obszarami metropolitalnymi w Europie”, *Samorząd Terytorialny* nr 4/2013
- Swianiewicz (2011) *Finanse samorządowe: koncepcje, realizacja, polityki lokalne*, Warszawa: Municipium
- Swianiewicz (2010) “If Territorial Fragmentation Is a Problem, Is Amalgamation a Solution? East European Perspective”, *Local Government Studies*, 36(2): 183-203.
- Swianiewicz, A. Mielczarek (2010) “Georgian Local Government Reform: State Leviathan Redraws Borders?”, *Local Government Studies*, vol. 36(2): 291-311
- Swianiewicz (2010) Poland: Europeanization of Subnational Governments, [w:] J. Loughlin, F. Hendriks, A. Lidstrom (red.) *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe*, Oxford University Press, s. 480-504
- Swianiewicz, J. Herbst, M. Lackowska, A. Mielczarek (2008) *Szafarze darów europejskich: kapitał społeczny a realizacja polityki regionalnej w polskich województwach*, Warszawa: Scholar
- Swianiewicz (2006) Poland and Ukraine: Contrasting Paths of Decentralization and Territorial Reform, *Local Government Studies*, 2006, Vol. 32(5): 599-624,
- Falend, G. Ignits, P. Swianiewicz (2006) Divided loyalties? Mayors beetween party representation and local community interests” [w:] H Bäck, H Heinelt & A Magnier (red.) *The European Mayor: political leaders in the changing context of local democracy,* Opladen: Verlag fur Sozialwissenschaften, s. 245-271.
- Swianiewicz (2006) Czy środki z Unii Europejskiej dla samorządów zwiększają rozpiętości międzyregionalne?, *Samorząd Terytorialny* nr 12/2006, s. 15-35.
- Swianiewicz (2005) Nowe interpretacje teoretyczne polityki miejskiej, *Studia Regionalne i Lokalne* nr 4/2005, s. 6-26.
- Swianiewicz, U. Klimska, A. Mielczarek (2004) *Nierówne koalicje: liderzy miejscy w poszukiwaniu nowego modelu zarządzania rozwojem,* Scholar ss. 240.
- Swianiewicz (2003)Reforming Local Government in Poland: Top-Down and Bottom-Up Processes [w:] A. Vetter, N. Kersting (red.) *Reforming Local Government in Europe: Closing Gap between Democracy and Efficiency*, Leske & Budrich, Opladen, p. 283-308.
- Swianiewicz (red.) (2002) *Consolidation or Fragmentation? The size of Local Governments in Central and Eastern Europe*, Budapeszt: Open Society Institute
- Baldersheim, M. Illner, A. Offerdal, L. Rose, P. Swianiewicz (1996) *Local Democracy and the Process of Transformation in East-Central Europe*, Westview Press, Boulder, Colorado.
- Swianiewicz (1992) Local Democracy in Poland: Is Progress Being Made?, *Policy and Politics*, Vol. 20(2): 87-99.

dr Julita Łukomska
Zastępczyni Dyrektora Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego

Julita Łukomska - absolwentka ekonomii na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, tytuł doktora nauk o Ziemi uzyskała w 2012 r. na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2012 r. adiunkt na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych UW. Specjalizuje się w zagadnieniach lokalnych finansów, usług i rozwoju gospodarczego. W latach 2014-2015 w ramach projektu Banku Światowego brała udział w pracach nad propozycją reformy systemu wyrównawczego dla samorządów w Polsce. Brała udział w realizacji kilku projektów naukowych finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki, w szczególności była kierowniczką projektu „Polityka podatkowa polskich gmin jako instrument w konkurencji o rozwój". Uczestniczyła także w projektach finansowanych w ramach tzw. Programów Ramowych Unii Europejskiej oraz finansowanych przez Polsko-Niemiecką Fundację Nauki. Autorka wielu ekspertyz oraz raportów konsultingowych przygotowywanych na zlecenie samorządów, ministerstw polskiego rządu oraz organizacji społecznych. Współpracowała także z instytucjami zagranicznymi takimi jak Open Society Institute czy Joint Research Centre Komisji Europejskiej.

Prywatnie mama trójki dzieci, miłośniczka ogrodnictwa, wolontariuszka i edukatorka w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

Adres mailowy: julita.lukomska@nist.gov.pl

Jest autorką lub współautorką licznych publikacji naukowych, w szczególności:

- Kurniewicz A., Swianiewicz P., Łukomska J., 2023, Why regional capital status only sometimes enhances growth of cities: Comparison of 1975 and 1998 Polish reforms, Cities, 2024, vol. 144 (Jan./2024), https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104642,
- Łukomska, J., Swianiewicz, P., Szmigiel-Rawska, K., Lackowska, M., & Krukowska, J., 2023, Municipally Owned Corporations in Poland: Delivery of Local Public Services. In Corporatisation in Local Government: Context, Evidence and Perspectives from 19 Countries (pp. 119-142). Cham: Springer International Publishing
- Kurniewicz A., Swianiewicz P., Łukomska J., 2023, Wpływ statusu stolicy wojewódzkiej na rozwój miast – przypadek reform 1975 i 1999 w Polsce, Studia Regionalne i Lokalne, 2023, 1: 23-42, DOI: 10.7366/1509499519102
- Deslatte, A., Szmigiel-Rawska, K., Tavares, A. F., Ślawska, J., Karsznia, I., & Łukomska, J., 2022, Land use institutions and social-ecological systems: A spatial analysis of local landscape changes in Poland. Land Use Policy, 114, 105937.
- Łukomska, J., 2021, Striving for a restitution of the former splendour? Reasons for municipal splits in Poland, Miscellanea Geographica – Regional Studies on Development, vol. 25, no. 1, pp. 71-81.
- Szmigiel-Rawska, K., Łukomska J., Tavares, A., F., 2021, The anatomy of choice: an analysis of the determinants of local service delivery in Poland. Local Government Studies, 47:5, 685-711.
- Łukomska J., Neneman J., 2021, Does Urban Sprawl Pay Off for the Suburban Municipal Budget in Poland?, (w:) M. Lackowska, K. Szmigiel-Rawska, F. Teles (red.) Local Government in Europe: New Perspectives and Democratic Challenges. Policy Press, pp. 249-269.
- Łukomska J., Komorowski Ł., Paszkiewicz A., 2021, Ulgi w podatkach i opłatach [w:] Konkurencyjność gospodarcza gmin - koncepcje, instrumenty, praktyka (red. W. Dziemianowicz), Warszawa-Kraków: Instytut Rozwoju Miast i Regionów, pp.121-136.
- Łukomska J., Swianiewicz P., 2020, Neighbour effect: applicability of tax mimicking concept to setting tariffs for water provision in Poland, Water Policy 22 (5), 943–959.
- Szmigiel-Rawska, K., Łukomska, J., 2020, Drinking Water Service Delivery Choices in Poland: Empirical Analysis of Impact Factors. Water Alternatives, 13,2, 347-368.
- Łukomska, J., Szmigiel-Rawska, K., 2018, Inter-local Financial Transfers as a Measure of Cooperation in Poland. [w:] Inter-Municipal Cooperation in Europe Palgrave Macmillan, pp. 225-243.
- Szmigiel-Rawska, K., Łukomska, J., Tavares, A. F., 2018, Social Media Activity and Local Civic Engagement in Poland. Proceedings of the 11th International Conference on Theory and Practice of Electronic Governance, Association for Computing Machinery, New York, United States (279-287).
- Łukomska, J. ,2018, Factors explaining the changes in the rankings of Polish cities' economic position (1992-2013), Miscellanea Geographica Regional Studies on Development, 22(1), 48-55.
- Swianiewicz, P., Łukomska J., Gendźwiłł A., 2018, Inicjatorzy i opuszczeni: demokracja lokalna po gminnych „rozwodach", Prace Geograficzne (Zeszyt 154): 7-33.
- Łukomska J., Neneman J., 2018, Local taxes and fees as a source of revenue for Polish municipalities: substitutes or complements?, e-Finanse: Financial Internet Quarterly 14 (3), 49-59.
- Swianiewicz, P., Łukomska, J., 2017, Wpływ podziałów gmin i powiatów w Polsce na koszty ich funkcjonowania, Studia Regionalne i Lokalne, 1(67), 26-47.
- Swianiewicz, P., Gendźwiłł, A., Łukomska, J., Kurniewicz, A., 2016, Wielkość gmin i powiatów a sprawność ich funkcjonowania: hipotezy wielkoludów i liliputów, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar
- Swianiewicz, P., Łukomska, J., 2016, System wyrównawczy sytuacji finansowej samorządów w Polsce – propozycja usprawnienia, Samorząd Terytorialny, nr 12, 29-50.
- Swianiewicz P., Łukomska J., 2016, Lokalna konkurencja podatkowa w Polsce, „Studia Regionalne i Lokalne, Vol. 2(64)/2016, s. 5-29.
- Swianiewicz, P., Łukomska, J., 2016, Local Tax Competition in Poland?, Miscellanea Geographica Regional Studies on Development, 20(3), 37-43
- Łukomska J., Szmigiel-Rawska K., 2015, Finansowe aspekty współpracy samorządów, „Studia Regionalne i Lokalne", Nr 3(61), s. 84-101.
- Łukomska J., Swianiewicz P., 2015, Polityka podatkowa władz lokalnych w Polsce, Warszawa: MUNICIPIUM.
- Swianiewicz P., Łukomska J., 2015, Local tax policies in the limited autonomy of the revenue collection system in Poland, (in:) Kim, Lotz and Mau (eds.) Interaction between local expenditure responsibilities and local tax policy – The Copenhagen Workshop 2013, The Korea Institute of Public Finance and the Danish Ministry for Economic Affairs and the Interior, s. 255-280.
- Swianiewicz P., Łukomska J., 2014, Polityka podatkowa władz lokalnych w Polsce. Warszawa: MUNICIPIUM S.A.
- Łukomska, J., 2013, Czynniki lokalnego rozwoju gospodarczego w Polsce, (w:) D.Ilnicki, K.Janc (red.) Badania regionalnych i

lokalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych, Wrocław, Rozprawy Naukowe Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego Nr 29, s. 45-57.
- Swianiewicz P., Neneman J., Łukomska J., 2013, Koncepcja przekształceń podatku od nieruchomości, "Finanse Komunalne", Nr 7-8, s. 25-50.
- Swianiewicz P., Krukowska J., Lackowska-Madurowicz M., Łukomska J., 2012, Polityka samorządów w zakresie opieki przedszkolnej, Warszawa: Biblioteczka Oświaty Samorządowej.
- Dąbrowska A., Łukomska J., 2011, Subregional Growth Poles In The Competition For Development Factors, “Miscellanea Geographica”, Vol. 15/2011, s. 133-151.
- Łukomska J., 2011, Byłe stolice województw 10 lat po reformie, (w:) W. Dziemianowicz, J. Szlachta, K. Szmigiel-Rawska (red.), Subregionalne bieguny wzrostu, Warszawa: Uniwersytet Warszawski Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, s. 59-70.
- Swianiewicz P., Łukomska J., 2010, Spowolnienie gospodarcze a sytuacja finansowa samorządów terytorialnych, „Finanse Komunalne”, 5/2010, s. 7-32.
- Dziemianowicz W., Łukomska J., Górska A., Pawluczuk M., 2009, Trendy rozwojowe polskich regionów, (w:) Koncepcja nowej polityki regionalnej. Ekspertyzy, Warszawa: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 205-226.